

Θεματική Ενότητα: Ποιος νομίζεις ότι είσαι; - Ταυτότητα

Για να μελετήσουμε το θέμα της ταυτότητας, δημιουργήσαμε τρία ξεχωριστά κεφάλαια εργασίας. Κάθε ένα από αυτά διερευνά μία συγκεκριμένη παράμετρο του θέματος, αναδεικνύοντας διαφορετικές ιδέες και προβληματικές. Οι δραστηριότητες για τους μαθητές και οι ομαδικές δραστηριότητες αντλούν την έμπνευσή τους από τη μόνιμη έκθεση στο Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

Κεφάλαιο εργασίας 1 Ποια είναι η ταυτότητά μου;

Κεφάλαιο εργασίας 2 Πώς διαμορφώνονται και διατηρούνται οι διαφορετικές ταυτότητες;

Κεφάλαιο εργασίας 3 Εμείς και οι άλλοι: τι περιλαμβάνει και τι δεν περιλαμβάνει η ταυτότητα

Κάθε ενότητα αποτελείται από:

- Κατευθυντήριες γραμμές για τον εκπαιδευτικό
- Δραστηριότητες
- Υποστηρικτικές οπτικές και γραπτές πηγές
- Προτεινόμενες διαδικτυακές πηγές

Οι δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν συζητήσεις υπό τον συντονισμό του δασκάλου, ομαδική εργασία, αυτόνομη μάθηση και χρήση πρωτογενών και δευτερογενών ιστορικών πηγών. Οι δάσκαλοι μπορούν να αποφασίσουν ποιες ομαδικές δραστηριότητες και δραστηριότητες τάξης θα διεξαχθούν.

Επισκόπηση του θέματος

Η διδασκαλία της ταυτότητας είναι ένα περίπλοκο και ευαίσθητο θέμα. Όλοι προερχόμαστε από διαφορετικά περιβάλλοντα, έχουμε ζήσει διαφορετικές εμπειρίες και έχουμε μεγαλώσει σε πολιτιστικές και εθνικές συνθήκες που ενδέχεται να διαφέρουν πολύ από αυτές στις οποίες μεγάλωσαν οι άνθρωποι γύρω μας. Ο τρόπος με τον οποίο περιγράφουμε και ορίζουμε τον εαυτό μας ενδέχεται να έχει βαθιές ρίζες στο παρελθόν, για παράδειγμα στη σύνδεσή μας με την οικογένεια ή τη γειτονιά μας. Ωστόσο, οι άνθρωποι διαμορφώνουν την ταυτότητά τους και μια αίσθηση του ποιοι είναι από τις πιο άμεσες κοινωνικές συνθήκες που τους περιβάλλουν, όπως η εργασία τους, τα χόμπι τους ή οι φίλοι και οι ομάδες με τις οποίες ταυτίζονται ή περνάνε τον χρόνο τους. Στα βασικά χαρακτηριστικά της ταυτότητας περιλαμβάνεται η εθνοτική καταγωγή, η θρησκεία, ο γενετήσιος προσανατολισμός και η σωματική εμφάνιση. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά αξίζουν τον σεβασμό μας. Το ποιοι νομίζουμε ότι είμαστε μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τις συνθήκες, αλλά και τις περιόδους της ζωής μας. Μπορεί επίσης να διαφέρει πολύ από το πώς μας βλέπουν οι άλλοι! Στην ενότητα αυτή, προσπαθούμε να δούμε πώς μπορούμε να διδάξουμε κάποιες ιδέες που σχετίζονται με την ταυτότητα, οι οποίες διευρύνουν το θέμα αυτό μέσω της χρήσης παραδειγμάτων από την ιστορία. Τα κεφάλαια που ακολουθούν δείχνουν ότι ένα θέμα όπως η ταυτότητα, το οποίο περιλαμβάνει τόσο τις εθνοτικές όσο και τις ιστορικές ταυτότητες, δεν είναι ποτέ στατικό, αλλά μοιάζει περισσότερο με καλειδοσκόπιο που βρίσκεται σε συνεχή αλλαγή.

Ορισμοί

Ταυτότητα

«Η ταυτότητα δεν είναι ποτέ κάτι ενιαίο. Μάλιστα, στη σύγχρονη εποχή είναι κάτι ολοένα και πιο κατακερματισμένο, ολοένα και πιο διασπασμένο. Δεν είναι ποτέ κάτι συνεχές, αλλά κάτι που

διαμορφώνεται στο πλαίσιο διαφορετικών, και συχνά διασταυρούμενων και ανταγωνιστικών λόγων, πρακτικών και θέσεων. Η ταυτότητα είναι κάτι που βρίσκεται σε συνεχή διαδικασία αλλαγής και μεταμόρφωσης».

Πηγή: *Stuart Hall, Questions of Cultural Identity, 1996*

Εθνοτική ταυτότητα

«Η εθνοτική ομάδα είναι μια μορφή πολιτιστικής συλλογικότητας, η οποία τονίζει τον ρόλο των μύθων που σχετίζονται με την καταγωγή και την ιστορική μνήμη, και την οποία αναγνωρίζουμε από ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά που την κάνουν να διαφέρει, όπως είναι η θρησκεία, τα έθιμα, η γλώσσα ή οι θεσμοί της»

Πηγή: *Anthony D. Smith, National Identity, 1991*

Έθνος

«Μια αναγνωρισμένη κοινωνία που καταλαμβάνει επί μακρόν συγκεκριμένο έδαφος, συνδέεται από κοινούς μύθους και αναμνήσεις, και χαρακτηρίζεται από κοινή νοοτροπία, νόμους και έθιμα»

Πηγή: *Anthony D Smith, When is a Nation, 2002*

Εθνικισμός

«Ιδεολογικό κίνημα για την κατάκτηση και διαφύλαξη της αυτονομίας, της ενότητας και της ταυτότητας ενός πληθυσμού που θεωρείται από ορισμένα μέλη του ότι αποτελεί ή μπορεί να αποτελέσει 'έθνος'»

Πηγή: *Anthony D. Smith, National Identity, 1991*

Κράτος

«Μπορεί να οριστεί ως ένα σύνολο αυτόνομων θεσμικών οργάνων που ασκούν μονοπώλιο εξαναγκασμού και υπακοής εντός ορισμένης επικράτειας»

Πηγή: *Anthony D Smith, Ethno-Symbolism and Nationalism, 2009*

Έθνη χωρίς κράτος

«Εδαφικές κοινότητες με δική τους ταυτότητα και επιθυμία αυτοδιάθεσης, οι οποίες ζουν εντός των συνόρων ενός ή περισσότερων κρατών με τα οποία ουσιαστικά δεν ταυτίζονται. Στα έθνη χωρίς κράτος, το αίσθημα της ταυτότητας γενικώς βασίζεται στον δικό τους κοινό πολιτισμό και την ιστορία τους».

Πηγή: *Montserrat Guibernau, Nations and Nationalism, 2004*

Πολιτισμός

«[Ο πολιτισμός] είναι εκείνο το πολυσύνθετο όλο που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις, τις τέχνες, τα ήθη, τους νόμους, τα έθιμα και οποιεσδήποτε άλλες δεξιότητες και συνήθειες έχει αποκτήσει [ένας άνθρωπος] ως μέλος μιας κοινωνίας».

Πηγή: *UNESCO*

Πολιτιστική κληρονομιά

Ο όρος «πολιτιστική κληρονομιά» περιλαμβάνει αρκετές βασικές κατηγορίες κληρονομιάς:

- *Υλική πολιτιστική κληρονομιά*
 - κινητή πολιτιστική κληρονομιά (πίνακες ζωγραφικής, γλυπτά, νομίσματα, χειρόγραφα)
 - ακίνητη πολιτιστική κληρονομιά (μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.)
 - υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά (ναυάγια, υποθαλάσσια ερείπια και πόλεις)
- *Άυλη πολιτιστική κληρονομιά*: προφορικές παραδόσεις, τέχνες του θεάματος, τελετουργίες